

Список бібліографічного опису:

1. Ногіна С., Шумікін С., Костанян С. Аналіз структури і функцій власного капіталу підприємства. *Економічний аналіз*. 2012. Випуск 10. Частина 3. С. 346-349.
2. Бас. Ю.В., Зикова Г.В. Теоретичні основи формування фінансової стратегії підприємства. *Наука й економіка*. 2016. № 1 (41). С. 73-77.
3. Волощук Л.О. Фінансова стратегія в управлінні розвитком та економічною безпекою підприємств. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2017. №1 (1). С. 23-30.
4. Стратегія і тактика фінансового менеджменту. Електронний ресурс. URL: https://pidruchniki.com/14350120/finans/strategiya_taktika_finansovogo_menedzhmentu (дата звернення: 07.06.2020).
5. Корпан О.С. Фінансова стратегія підприємств легкої промисловості: принципи формування та особливості реалізації. *Моделювання регіональної економіки*. 2012. № 1. С. 143-160.

References:

1. Nogina S., Shumikin S., Kostanyan S. Analysis of the structure and functions of equity of the enterprise. *Economic analysis*. 2012. Issue 10. Part 3. pp. 346-349.
2. Bass Yu., Zikova G. Theoretical bases formation of financial strategy of the enterprise. *Science and economics*. 2016. № 1 (41). pp. 73-77.
3. Voloshchuk L. Financial strategy in the management of development and economic security of enterprises. *Economic Journal of Odessa Polytechnic University*. 2017. №1 (1). pp. 23-30.
4. Strategy and tactics of financial management. Electronic resource. URL: https://pidruchniki.com/14350120/finans/strategiya_taktika_finansovogo_menedzhmentu (access date: 07.06.2020).
5. Korpan O. Financial strategy of light industry enterprises: principles of formation and features of realization. *Modeling of the regional economy*. 2012. № 1. pp. 143-160.

Дата подання публікації 20.06.2020 р.

УДК 336.145.2:364.2

Ішук Л.І., к.е.н., доцент

Ishchuk L. Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

<https://orcid.org/0000-0002-1724-0292>

Дацюк Ю.С., здобувач вищої освіти першого (бакалаврського рівня)

Datsyuk Y. graduate of the first (bachelor's level)

РОЛЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У ФІНАНСУВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Луцький національний технічний університет

В статті досліджено дефініції категорії «місцеві бюджети», розглянуто комплексний системний підхід до поняття «місцеві бюджети» з позиції фінансів, юридичної, політичної, економічної теорії, організації та управління. Обґрунтовано, що поняття «місцеві бюджети» являє собою складну багатоаспектну категорію.

Окреслено основні завдання соціальної політики. Зазначено, що сучасна бюджетна політика зберігає за собою спрямованість до здійснення значного рівня видатків на соціальну сферу. Разом з тим, в умовах обмеженості фінансових ресурсів актуалізується питання розвитку регіону.

Визначено основні проблеми фінансового забезпечення соціальної сфери. Розвиток соціальної сфери потребує вагомого та довготривалого державного фінансування. Зростання соціальних видатків обумовлює скорочення ресурсів спрямованих на економічний розвиток. Проте розвиток саме соціальної інфраструктури (освіта, охорона здоров'я, інформатизація, транспортні та житлово-комунальні послуги, ін.) визначає рівень життя населення та напрямок розвитку регіону.

Зазначено, що в даний час головними проблемами в бюджетній сфері залишаються: забезпечення збалансованості бюджетів; вдосконалення засад регулювання бюджетними ресурсами; зміцнення системи фінансового контролю за цільовим, економічним і ефективним використанням бюджетних коштів; розробка методологічних підходів, методів і методик формування та розподілу бюджетних коштів; вироблення підходів до виконання бюджету у повній мірі тощо.

Обґрунтовано можливості щодо покращення рівня фінансового забезпечення соціальної сфери місцевими бюджетами.

Ключові слова: місцеві бюджети, видатки, фінансове забезпечення, соціальна сфера.

THE ROLE OF LOCAL BUDGETS IN SOCIAL SPHERE FINANCING: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS

Lutsk National Technical University

The article examines definitions of category «local budgets», considers a comprehensive systematic approach to the concept of «local budgets» from standpoint of finance, legal, political, economic theory, organization and management. It is substantiated that the concept of «local budgets» is a complex multifaceted category.

The main tasks of social policy are outlined. It is noted that the current budget policy retains focus on a significant level of spending on the social sphere. At the same time, in conditions of limited financial resources the question of development of region becomes actual.

The main problems of financial support of the social sphere are determined. Development the social sphere requires significant and long-term state funding. Growth of social spending causes a reduction in resources aimed at economic development. However, development of social infrastructure (education, health care, informatization, transport services, utilities etc.) determines the standard of living of population and direction of development the region.

It is noted that currently the main problems in budget sphere are: ensuring the balance of budgets; improving the principles of regulation budgetary resources; strengthening system of financial control over the targeted, economic and efficient use of budget funds; development of methodological approaches, methods and techniques of formation and distribution of budget funds; developing approaches to budget execution in full, etc.

Possibilities for improving the level of financial support of social sphere by local budgets are substantiated.

Key words: local budgets, expenditure, financial support, social sphere.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Місцеві бюджети являють собою надзвичайно важливу систему економічних, фінансових, правових та соціальних відносин. Саме вони впливають на рівень життя та напрямок розвитку регіону та проживаючого в ньому населення. Окрім цього, місцевий бюджет напряму пов'язаний із фінансово-бюджетною політикою держави, оскільки є її продовженням. В умовах економічних трансформацій, актуалізується питання належного розподілу та ефективного використання видатків бюджетів територіальних одиниць з урахуванням як бюджетної політики, так і потреб населення, зокрема в належному рівні соціального забезпечення та розвитком соціальної інфраструктури.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Дефініція поняття «місцевий бюджет», особливості його формування, використання та інші теоретичні питання даної тематики висвітлювалися у наукових роботах та дослідженнях багатьох вчених, зокрема Т.М. Боголиб, Н.В. Васильєва, Л.В. Денищенко, В.І. Кравченко, Л.Л. Осипчук, В.М. Попов, Г.А. Семенов, І.В. Усков, В.М. Федосов, та ін. Результати досліджень вищезгаданих науковців, на основі їх теоретичних розробок, дозволяють зосередитися на більш конкретних, але не менш важливих проблемних питаннях видатків місцевих бюджетів на соціальну сферу: окреслення існуючих проблем, визначення тенденцій на майбутнє, розроблення пропозицій для вдосконалення тощо.

Разом з тим, враховуючи циклічність бюджетного процесу з року в рік, дана тематика потребуватиме постійного наукового супроводу та розроблення, з урахуванням окремих процесів децентралізації, рівня розвитку сфери, наявності нових загроз та потреби у постійному вдосконаленні.

Цілі статті. Метою статті є дослідження фінансування соціальної сфери місцевими бюджетами, можливостей вирішення наявних проблем та перспектив розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Бюджет є планом розвитку як держави так і певного регіону у визначений період. У ньому знаходять відображення усі сфери життєдіяльності

суспільства та управління ними владою. Саме бюджетом встановлюються показники, яких повинна дотримуватися влада, здійснюючи видатки та якісно їх адмініструвати. Окрім цього, саме за показниками бюджету можна охарактеризувати фінансовий стан держави чи регіону, його потенціал, а також професіоналізм влади, що проявляється в процесі прийняття відповідних рішень із наповнення та використання бюджету ресурсами.

Місцевий бюджет не характеризується такою масштабністю та розмірами, як державний, однак є такою ж формою акумулювання та витрачання коштів для забезпечення існування та розвитку усіх сфер життя регіону. В сучасній економічній літературі на сьогодні існує значна кількість визначень поняття «місцевий бюджет», основні з яких систематизовано стосовно основного призначення у таблиці 1.

Таблиця 1

Дефініції поняття «місцеві бюджети»

Джерело	Визначення поняття «місцеві бюджети»	Змістове навантаження
1	2	3
Стаття 142 Конституції України [1]	«Матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування разом із іншими категоріями як рухоме і нерухоме майно, земля, природні ресурси» [1, ст. 141].	Сутнісний зміст
Стаття 1 Модельного закону про загальні принципи організації місцевих фінансів [2]	«Бюджет муніципального утворення, (формування, затвердження і виконання якого здійснюють органи місцевого самоврядування (далі – ОМС)» [2].	Функціональний зміст
Стаття 63 Податкового кодексу [3]	«Місцевий бюджет відповідно до Бюджетного кодексу України містить надходження і витрати на виконання повноважень органів влади АР Крим, місцевих державних адміністрацій та ОМС» [3].	Організаційний зміст
Стаття 1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [4]	«Ототожнюються поняття «місцевий бюджет» та «бюджет місцевого самоврядування». Це план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій та повноважень ОМС» [4, ст.170].	Планово-економічний зміст
Васильєва Н.В., Гринчук Н.М., Дерун Т.М., Куйбіда В.С., Ткачук А.Ф. [5]	«Являє собою фундаментальну ланку бюджетної системи, яка, відіграє важливу роль у перерозподілі внутрішнього валового продукту, фінансуванні публічних послуг, зокрема соціальної спрямованості та здійснюють безпосередній вплив на задоволення різного роду потреб населення» [5, С. 6].	Організаційний зміст
Семенов Г.А. [6]	«Являє собою специфічні фінансові відносини, що складаються при мобілізації й витраченні та перерозподілу фінансових ресурсів і реалізуються безпосередньо у місцевих бюджетах, а також із державним бюджетом; населенням певної адміністративно територіальної одиниці» [6, С. 122].	Управлінський зміст
Кравченко В.І. [7]	«По-перше, це правовий акт відповідно до якого органи виконавчої влади отримують законне право на розпорядження фондами грошових коштів; по-друге, це план (кошторис) доходів і видатків ОМС» [7].	Нормативний зміст
Федосов В.М. [8]	«Являє собою сформований грошовий фонд, що фінансово забезпечує роботу ОМС, які в свою чергу використовують ці ресурси на фінансування, розвиток, утримання та будівництво соціальної інфраструктури, місцевого господарства тощо» [8, С. 3-23].	Економічний зміст
Усков І.В. [9]	«по-перше, є матеріальною основою ОМС; по-друге, спрямовані на регулювання і стимулювання соціально-економічний розвиток територій; по-третє, є основним фінансовим документом ОМС, через що забезпечується фінансова безпека і стабільність на місцевому рівні, ефективне управління внутрішніми і зовнішніми місцевими позиками, оцінка фінансового стану та якості управління фінансами, результативності діяльності ОМС» [9, С. 21-24].	Системний зміст

Проаналізувавши значний різноплановий спектр визначень, вважаємо за доцільне виокремити комплексний системний підхід до поняття «місцеві бюджети», що являє собою складну багатоаспектну категорію і включає:

- з позиції фінансів – фонд грошових коштів, що сприяє акумулюванню матеріальних ресурсів та їх розподілу з метою здійснення функцій і реалізації завдань ОМС;
- з юридичної позиції – нормативний акт, що прийнятий компетентним на те органом та у встановлено чинним законодавством порядку, який визначає механізм місцевого бюджетного процесу;
- з позиції економічної теорії – економічні відносини, що виникають між суб'єктами регіону щодо формування і використання грошових ресурсів для забезпечення розвитку економіки регіону і задоволення потреб проживаючого населення;
- з позиції організації та управління – інструментарій по здійсненню місцевої бюджетної політики з метою економічного розвитку та фінансової стабільності регіону;
- з політичної позиції – документ, в якому матеріалізуються інтереси місцевої влади та окремих політичних сил.

Наявність місцевих бюджетів є надзвичайно позитивним аспектом, оскільки дозволяє реалізовувати бюджетну політику «на місцях», з урахуванням особливостей соціально-культурного розвитку, географічного положення регіону. Це надає реальні повноваження ОМС з адміністрування та управління регіоном, прогнозування його розвитку та приділенню більшої уваги до тих сфер, що є проблемними та можуть бути виявлені виключно на місцевому рівні. Таким чином, самостійне розпорядження коштами, що акумульовані на певній території місцевою владою є шляхом до розбудови держави за рахунок залучення додаткового потенціалу публічної влади в регіонах (рис. 1).

Рис. 1. Завдання соціальної політики

Основна проблема розвитку системи місцевого самоврядування полягає в забезпеченні фінансової самостійності територій, що безпосередньо залежить від рівня доходів місцевих бюджетів, від державного і регіонального законодавства, від стану державного і місцевих бюджетів. Проблема посилюється тенденціями уповільнення темпів економічного зростання, збільшення дефіцитів державного і більшості місцевих бюджетів. У цих умовах представляються актуальними дослідження в галузі оцінки фінансового стану місцевих бюджетів. Економічний аналіз бюджетних показників,

обґрунтованість їх структури, динаміки, співвідношення і інших параметрів є найважливішими елементами системи оцінки соціально-економічного розвитку територій. Неможливо оцінити рівень розвитку території, не знаючи стану фінансової сфери, так як саме вона є базою реалізації соціально-економічних програм і проектів. У показниках бюджету відображена політика місцевих органів влади в області соціального розвитку території. Проведемо оцінку спрямованості бюджетних витрат Луцького районного бюджету (табл. 2).

Таблиця 2

Показники спрямованості бюджетних витрат

Показник	Формула розрахунку	2017	2018	2019
1	2	3	4	5
Коефіцієнт поточних видатків бюджету	$K_{пв} = V_{п}/V$, де $V_{п}$ – поточні видатки бюджету	0,948	0,958	0,967
Коефіцієнт інвестиційних видатків бюджету	$K_{ів} = V_i/V$, де V_i – інвестиційні видатки бюджету	0,052	0,042	0,033
Коефіцієнт відносної вартості утримання органів місцевого самоуправління	$K_{ввс} = V_{вс}/V$, де $V_{вс}$ – видатки бюджету на утримання органів місцевого самоуправління	0,006	0,008	0,009
Коефіцієнт соціальної орієнтованості бюджету	$K_c = V_c/V$, де V_c – видатки бюджету соціального спрямування	0,909	0,944	0,974
Коефіцієнт програмних витрат бюджету	$K_{пвб} = V_c/V$, де V_c – витрати бюджету, сформовані в рамках цільових програм	0,031	0,040	0,044

[Розроблено авторами за 10, 11]

Здійснивши аналіз Луцького районного бюджету за 2017-2019 рр., слід зазначити, що поточні видатки мають тенденцію до зростання та становлять левову частку (понад 90 %). Відповідно, фінансування інвестиційних проектів, коефіцієнт інвестиційних видатків бюджету становить незначну частку 0,52-0,33 % та зазнає значного скорочення, що має негативний вплив на рівень розвитку території. Саме місцевий бюджет, будучи інструментом економічного розвитку території, повинен спрямовуватися на створення інвестиційних проектів, котрі сприятимуть розвитку даної території та вирішуватимуть нагальні місцеві проблеми. Щодо довгострокових інвестиційних проектів, то вони потребують значних бюджетних інвестицій.

Значення коефіцієнта відносної вартості утримання органів місцевого самоврядування з кожним роком зростає. На величину коефіцієнта впливає ефективність організації системи управління, тобто середня величина заробітної плати серед працівників органів управління, відповідність кількості працівників обсягу робіт.

Коефіцієнт програмних витрат місцевих бюджетів показує питому вагу витрат в рамках державних і регіональних програм в загальній сумі витрат місцевого бюджету. Чим вище значення коефіцієнта, тим більше витрат здійснюється на основі програмно цільових принципів. У 2019 році за рахунок коштів районного бюджету реалізовувалось ряд регіональних програм:

Зростання коефіцієнта програмних витрат свідчить про підвищення раціональності бюджетних коштів. А отже, витрати бюджету пов'язані з результатами їх використання через ефективність діяльності органів влади, що дозволить регіону вирішувати довгострокові завдання і розвиватися в повній мірі.

Чим вище значення коефіцієнта соціальної орієнтованості місцевого бюджету, тим більша увага виявляється місцевими органами влади на функціонування соціальної сфери (освіта, охорона здоров'я, культура та мистецтво, засоби масової інформації, фізичну культуру і спорт, соціальний захист та соціальне забезпечення). На величину

коефіцієнта впливають пріоритети місцевих органів влади в частині бюджетних витрат. Слід відмітити соціальну спрямованість Луцького районного бюджету 2017-2019 рр. Значення коефіцієнта соціальної орієнтованості бюджету мають тенденцію до зростання та становлять понад 90 % в загальному обсязі видатків.

На підставі аналізу бюджету Району, можна ствердити про наявність дисбалансу між доходами бюджету і видатками на соціальну сферу. Однак, це пояснюється тим, що в сучасних умовах відбуваються наступні процеси:

- зменшення обсягу виробництва, що призводить до скорочення доходів бюджету;

- постійне зростання фонду оплати праці, що при зменшенні виробництва посилює інфляційні процеси та збільшує ринкові ціни;

- збільшення видатків на соціальні програми (через постійне зростання законодавчих соціальних стандартів) при зменшенні доходів бюджету;

- незавершеність реформи децентралізації, що не дає змоги прослідкувати дійсний рівень зменшення чи збільшення фінансування окремих соціальних сфер через перерозподіл доходів між різними бюджетами ОТГ.

Отже, в даний час головними проблемами в бюджетній сфері залишаються:

- забезпечення збалансованості бюджетів;

- вдосконалення засад регулювання бюджетними ресурсами;

- зміцнення системи фінансового контролю за цільовим, економічним і ефективним використанням бюджетних коштів;

- розробка методологічних підходів, методів і методик формування та розподілу бюджетних коштів;

- вироблення підходів до виконання бюджету у повній мірі тощо.

Сучасна бюджетна політика зберігає за собою спрямованість до здійснення значного рівня видатків на соціальну сферу. Разом з тим, в умовах обмеженості фінансових ресурсів актуалізується питання розвитку регіону. На наше переконання, можливі наступні зміни в соціальній сфері у майбутньому.

Освіта. Пріоритетом розвитку галузі має стати підвищення престижності та кількості ліцензійних місць у професійно-технічних закладах освіти. А також забезпечено доступність до високоякісної освіти. Такий підхід дасть змогу вирішити ряд проблем:

- підвищить якість вищої освіти через збільшення конкурсного відбору;

- зменшить безробіття та навантаження на Державний центр зайнятості, що має виплачувати допомогу по безробіттю. Це вбачається можливим, через збільшення кількості спеціалістів у професійно-технічній сфері та робітників, які є найбільш запитуваними на ринку праці;

- збільшення виплат до Пенсійного фонду (через сплату Єдиного соціального внеску) та збільшення надходжень до місцевого бюджету через утримання податку на доходи фізичних осіб;

- зростання таких важливих галузей як будівельна та транспортна, які зможуть стати вирішенням проблеми трудової міграції людей до країн Європи.

Охорона здоров'я. Важливим аспектом розвитку галузі є процес автономізації усіх державних та комунальних закладів охорони здоров'я. Це призведе до зменшення видатків на галузь шляхом залучення ринкових інструментів управління: кошти йдуть за клієнтом. Таким чином, даний процес має запустити наступний етап – впровадження страхової медицини. В свою чергу це збільшить кількість робочих місць в страховій сфері, збільшення капіталізації страхових компаній та найважливіше – забезпечить повне фінансове покриття за рахунок страхових виплат медичного захисту населення від хвороб. Своєчасне виявлення хвороб та належне їх лікування повинно спричинити

підвищення середньої тривалості життя, а тому й збільшення кількості населення Рєгїону.

Соціалний захист і соціалне забезпечення. Прїоритетними завданнями у сферї повинні залишатися ініціативи із забезпеченням інвалїдїв, одиноких пенсіонерїв, учасникїв АТО та членїв їхнїх родин. Разом з тим, на наше переконання, має зменшитися обсяг витрат на допомогу по безробіттю. Так, позитивним аспектом вбачається реформування даної галузі, що полягає в наступному:

- зменшення строку отримання фїнансової допомоги від центру зайнятостї і, водночас, збільшення строку пошуку такої роботи;
- зменшення перелїку осїб, що можуть отримувати фїнансову допомогу;
- покращення процесу пошуку роботи для безробітних;
- створення галузі «суспїльно необхідних робїт», що полягатиме у створеннї органом мїсцевого самоврядування значної кількостї робочих мїсць у сферї благоустрою територїї Району.

Культура. Важливим аспектом є підвищення рївня туристичної привабливостї Району, забезпечення формування національної ідентичностї, збереження, вїдтворення та примноження духовних та культурних здобуткїв. Це можна здїйснити шляхом залучення приватного сектору до комуналних об'єктїв (так зване державно-приватне партнерство). Так, Район славиться своєю природою, озерами, лїсами та історичним надбанням. Тому, за умови обмеженостї бюджетних ресурсїв, можна залучити приватнї інвестиції в наступнї сфери Району: Ботанїчний заказник «Воротнїв», Парк-пам'ятка садово-паркового мїстецтва «Байрак», Загальнозоологїчний заказник «Гнїдавське болото», Загальнозоологїчний заказник «Шепель», Орнїтологїчний заказник «Чарукїв», Гїдрологїчний заказник «Чорногузка, Заповїдне урочище «Радомишль», Парк-пам'ятка садово-паркового мїстецтва «Першотравневий».

Висновки. Таким чином, з наведеного вище можна зробити висновок про наявнїсть значного потенціалу впливу соціалної сфери на економїчну ситуацію рєгїону вцїлому. Тому органам мїсцевого самоврядування слїд шукати оптимальнї моделї розвитку рєгїону, що призведуть до якнайбїльшого наповнення дохїдної частини бюджету та створення сильної пїдприємницької та робочої основи.

Спрямованїсть видаткїв на соціалний захист населення у повнїй мїрї не свїдчить про напрямок бюджетної полїтики. Навпаки, дане явище покликане зменшити, а в найкращому варїантї побороти проблему незабезпеченостї громадян на мїнімальному рївнї. Однак, окрїм фїнансових напрямкїв бюджетної полїтики, варто звертати й на іншї, зокрема забезпечення таких громадян роботою, що стане чинником для пожвавлення економїки, шляхом збільшення виробництва. В свою чергу даний аспект призведе до зменшення навантаження на соціалнї фонди, а тому й до зменшення видаткїв на сферу соціалного захисту та дозволить перерозподїлити кошти на іншї статтї соціалної спрямованостї. Отже, органам влади необхідно комплексно пїдходити до проблем розподїлу видаткїв, з урахуванням як сучасних інтересїв рєгїону та громадян, так й напрямкїв майбутнього розвитку.

Список бїбліографїчного опису

1. Конституція України: офїц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. ст. 141.
2. Модельний закон про загальнї принципи органїзації мїсцевих фїнансїв: Мїжнародний документ, прийнятий на дванадцятomu пленарному засїданнї Мїжпарламентської Асамблеї держав-учасникїв СНД 08.12.1998 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_a31. (дата звернення: 20.02.2020).
3. Бюджетний кодекс України від 08 липня 2010 р. № 2456-VI. ст.572. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 20.02.2020).
4. Про мїсцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР / Верховна Рада України. 1997. № 24. ст.170.
5. Мїсцевий бюджет і фїнансове забезпечення об'єднаної територїальної громади: навч. посїб. / Васильєва Н.В., Гринчук Н.М., Дерун Т.М, та ін. К.: КНЕУ, 2017. 119 с.

6. Семенов Г.А. Формування та використання місцевих бюджетів. *Економічний вісник Донбасу*. Наук. ж-л. 2008. № 2 (12). С. 122-129.
7. Федосов В.М., Бабич Т.С. Сутність і проблематика бюджетування: українські реалії. *Фінанси України*. Наук. ж-л. 2008. №1. С. 3-23.
8. Кравченко В.І. Місцеві фінанси України. К.: Т-во «Знання», КОО, 1999. 487 с.
9. Усков И.В. Теоретические основы развития системы местных бюджетов в Украине. *Инвестиции: практика та досвід*. Наук. ж-л. 2011. № 8. С. 21-24.
10. Ніколаєва А.М., Ішчук Л.І. Ефективне використання бюджетних коштів у системі соціально-економічного розвитку регіонів. *Економічний форум*. Наук. ж-л. 2018. №4. С. 116-121.
11. Коротина Н.Ю. Методика анализа финансового состояния бюджетов муниципальных образований. *Финансовая аналитика: проблемы и решения*. Науч. ж-л. 2014. 20 (206). С. 36-47.

References

1. Konstytutsiia Ukrainy: ofits. tekst. Kyiv : KM, 2013. 96 s. st. 141.
2. Modelnyi zakon pro zahalni pryntsyipy orhanizatsii mistsevykh finansiv: Mizhnarodnyi dokument, pryiniaty na dvanadtsiatomu plenarnomu zasidanni Mizhparlamentskoi Asamblei derzhav-uchasnykiv SND 08.12.1998 roku. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_a31. (data zvernennia: 20.02.2020).
3. Biudzhetnyi kodeks Ukrainy vid 08 lypnia 2010 r. № 2456-VI. st.572. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (data zvernennia: 20.02.2020).
4. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 21.05.1997 № 280/97-VR / Verkhovna Rada Ukrainy. 1997. № 24. st.170.
5. Mistsevyi biudzhet i finansove zabezpechennia obiednanoi terytorialnoi hromady: navch. posib. / Vasylieva N.V., Hrynychuk N.M., Derun T.M,ta in. K.: KNEU, 2017. 119 s.
6. Semenov H.A. Formuvannia ta vykorystannia mistsevykh biudzhetiv. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*. Nauk. zh-l. 2008. № 2 (12). S. 122-129.
7. Fedosov V.M., Babych T.S. Sutnist i problematyka biudzhetuvannia: ukrainski realii. *Finansy Ukrainy*. Nauk. zh-l. 2008. №1. S. 3-23.
8. Kravchenko V.I. Mistsevi finansy Ukrainy. K.: T-vo «Znannia», KOO, 1999. 487 s.
9. Uskov Y.V. Teoretycheskye osnovy razvytiya systemy mestnykh biudzhetov v Ukrainy. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. Nauk. zh-l. 2011. № 8. S. 21-24.
10. Nikolaieva A.M., Ishchuk L.I. Efektyvne vykorystannia biudzhetnykh koshtiv u systemi sotsialno-ekonomichnoho rozvytku rehioniv. *Ekonomichnyi forum*. Nauk. zh-l. 2018. №4. S. 116-121.
11. Korotyina N.Iu. Metodyka analiza fynansovoho sostoianyia biudzhetov munytsypalnykh obrazovanyi. *Fynansovaia analityka: problemy u reshenyia*. Nauch. zh-l. 2014. 20 (206). S. 36-47.

Дата подання публікації 10.06.2020 р.